

© 2021 Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
ISBN 978-80-558-1744-6

52. ročník medzinárodnej konferencie archeológie stredoveku Archaeologia historica 20. – 22. september 2021 Kniha abstraktov

Človek a jeho životný priestor

52. ročník medzinárodnej konferencie archeológie stredoveku
20. – 22. september 2021

Archaeologia historica
Kniha abstraktov

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

KNIHA ABSTRAKTOV
52. medzinárodnej konferencie archeológie stredoveku,
20. – 22. 9. 2021

Noémi Beljak Pažinová, Zuzana Borzová (eds.)

Téma

„ČLOVEK A JEHO ŽIVOTNÝ PRIESTOR“

Kniha abstraktov 52. medzinárodnej konferencie archeológie stredoveku,
online, 20. – 22. 9. 2021, Slovenská republika
Editori: Noémi Beljak Pažinová, Zuzana Borzová

© Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta, Slovenská republika
© 2021 Katedra archeológie FF UKF v Nitre
© Noémi Beljak Pažinová, Zuzana Borzová

Príspevky neprešli jazykovou korektúrou. Za obsah a úroveň jednotlivých príspevkov zodpovedajú autori.

**Konferenciu organizuje Pamiatkový úrad SR, Katedra archeológie UKF v Nitre,
Katedra muzeológie UKF v Nitre a Národní památkový ústav**

Organizačný výbor

Martin Pristáš ¹	<i>martin.pristas@pamiatky.gov.sk</i>
Slavomír Katkin ¹	<i>slavomir.katkin@pamiatky.gov.sk</i>
Peter Bisták ¹	<i>peter.bistak@pamiatky.gov.sk</i>
Gabriel Lukáč ¹	<i>gabrieljozef@gmail.com</i>
Zuzana Borzová ²	<i>zborzova@ukf.sk</i>
Stanislava Gogová ³	<i>sgogova@ukf.sk</i>
Martin Tomášek ⁴	<i>tomasek.martin@npu.cz</i>

¹ Pamiatkový úrad Slovenskej republiky

² Katedra archeológie, Filozofická fakulta, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

³ Katedra muzeológie, Filozofická fakulta, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

⁴ Národní památkový ústav, Praha

OBSAH

Slovo na úvod	8
PROGRAM	9
ABSTRAKTY REFERÁTOV	
1. <i>Vplyv človeka na životné prostredie v stredoveku a novoveku</i>	
Bešina, D.: Identifikácia historických premostení dolného toku rieky Slaná na základe <i>Notícií</i> Mateja Bela.....	17
Drnovský, P.: Příspěvek k podobě vrchnostenských sídel založených v údolní nivě na Královéhradecku.....	18
Ferenczi, L., Janovský, M., Horák, J.: The landscape impact of Cistercian granges. The case of Třebekov (Plasy Abbey).....	19
Frolíková, D.: Od velkomoravského Veligradu po dnešní Uherské Hradistě.....	20
Holas, M.: Archeologie válečné krajiny z roku 1866.....	21
Hrubý, P., Bučo, M., Duffek, P., Kočár, P., Kochan, Š., Košťál, M., Malý, K., Petr, L., Těsnohlídek, J.: Místo lesů haldy strusky a otrávená půda.....	22
Chrastina, P., Gogová, S., Bešina, D.: 3D vizualizácia úseku cisársko-kráľovskej poštovej cesty v krajine Dudvážskej mokrade (podľa projektu S. Mikovíniho z prvej polovice 18. storočia.....	23
Pristáš, M., Vojna, M.: Vznik kultúrnej vinohradníckej krajiny v podvihorlatskej oblasti a jej archeologická prospekcia.....	24
2. <i>Zázemie stredovekých sídiel</i>	
Bisták, P., Kubeš, J., Tamaškovič, J., Žitňan, P., Felcan, M.: Relikty stredovekej krajiny vo Velčiciach a v Zlatne (okr. Zlaté Moravce).....	26
Čurný, M.: Sýpka vo Vinnom. Nová archeologická lokalita v priestore stredovekého a novovekého Vinného.....	27
Dvořáček, D.: Zázemí raně středověké Kouřimi.....	28
Hanuliak, M.: Špecifické zložky z vrcholnostredovekého sídliskového areálu v Nitre-Mlynárčiach.....	29
Hudáková, M., Kučerová, M.: Výskum stredovekých objektov vo Švábovciach (okr. Poprad).....	30
Nemeš, J.: Využitie stanov v stredovekom Uhorsku.....	31
Slaná, A.: Predmety dennej potreby a nástroje používané na sídliskách z 9. až 12. storočia.....	32
Sokol, S., Kasl, F.: Zázemí hradu Věžka. Fortifikace a komunikace v blízkém okolí hradu.....	33
Šimončíčová Koošová, P., Lesák, B., Kováč, J.: „Pieskový“ a „Svinský kút“ – príspevok k zmenám funkcie priestoru a mestskej parcelácie v severozápadnom rohu stredovekej Bratislavy.....	34

Tamaškovič, J., Jakubčinová, M., Pieta, K., Borzová, Z.: Nálezy poľnohospodárskeho náradia z Bojnej vo svetle problematiky zázemia včasnostredovekých centier.....	35
Těsnohlídek, J., Duffek, F.: Dehtářský výrobní areál v zázemí městečka Lukavce. K vrcholně středověké exploataci a kolonizaci periferního území na západní Vysočině.....	36
<i>3. Duchovný priestor človeka v stredovekých komunitách</i>	
Budayová, L., Terao Vošková, K.: Stredoveká sakrálna architektúra v Banskej Štiavnici – architektonická interpretácia.....	38
Čovan, M.: Sakrálny priestor ako miesto nápisovej kultúry v stredoveku.....	39
Holeščák, M.: Descendus Cumanorum: vymedzenie životného priestoru Kumánov v Karpatskej kotline.....	40
Lukáč, M., Šimkovic, M.: Zaniknutá karnerová kaplnka v meste Krupina.....	41
Pomfyoová, B.: Ecclesia lignea a ecclesia lapidea v stredoveku. Niekoľko poznámok k funkciám a výskytu drevených kostolov.....	42
Shbat, A., Vohryzek, S., Zimola, D.: Archeologický výzkum premonstrátského kláštiera v Nové Říši.....	43
Slivka, M.: Duchovný svet človeka v stredoveku (Kristianizácia východného Slovenska).....	44
<i>4. Varia</i>	
Frolík, J., Musil, J., Vepřeková, J.: Skromný dům nebo bohatě vybavená domácnost? K poznání vývoje nemovitosti čp. 39/I v Chrudimi – Filištiněské ulici.....	46
Hložek, J.: Rombické šipky s trnem z jihočeských hradišť v historických, archeologických a technologických souvislostech.....	47
Jančiová, B., Repka, D.: Otázka výroby kachlíc na Oponickom hrade, okr. Topolčany.....	48
Liubun, R.: Identifikácia včasno stredovekých kultových miest v Holohoro-Kremeneckých vrchoch na Západnej Ukrajine.....	49
Martinák, M.: Identifikácia stredovekej sakrálnej architektúry v severnej časti okresu Levice.....	50
Nechvátal, B.: Vyšehradské pověsti Popelky Biliánové (1862–1941) a Hájkova kronika.....	51
Prokhnenko, I., Kaliničenko, V.: Vrcholnostredoveký kord z hradu Nyaláb v Korolevo.....	52
Ragač, R.: Život na šaštínskom hrade na prelome stredoveku a novoveku.....	53
Šteiner, P.: Identifikácia bojísk 2. svetovej vojny v teréne.....	54

ABSTRAKTY POSTEROV

Bouda, J., Hus, M., Omelka, M., Řebounová, O., Šneberger, J.: Archeologický výzkum u kostela sv. Vavřince ve Vrčeni.....	56
Bouda, J., Procházka, M.: Nález poutního odznaku nedaleko Polánky u Nepomuku.....	57
Drnovský, K.: Polykací obrázky - několik poznámek k papírovým devocionáliím 18. a 19. století na příkladu archeologického nálezu ze Semonice u Jaroměře.....	58
Hudáková, M., Hudák, M.: Výskum Kostola Nanebovzatia Panny Márie v Spišských Vlachoch (stará radnica).....	59
Loskotová, I., Jordánková, H.: Hrnčíři ve středověkém a raně novověkém Brně.....	60
Nechvátal, B.: Vyšehradské pověsti Popelky Biliánové (1862–1941) a Hájkova kronika.....	61
Orna, J., Dudková, V., Šneberger, J.: Předklášterní osídlení v Plasích.....	62
Šimunková, K., Beljak, J., Beljak Pažinová, N.: Konzumácia mäsa na hradoch vo vrcholnom stredoveku: prípadová štúdia priestorovej analýzy faunálnych pozostatkov areálu hradu Zvolen-Pustý hrad, Horný hrad.....	63
ZOZNAM ÚČASTNÍKOV	64

14:00 – 14:20 I. Prokhnenko/V. Kaliničenko: Vrcholnostredoveký kord z hradu Nyaláb v Korolevo.

14:20 – 14:40 P. Šteiner: Identifikácia bojísk 2. svetovej vojny v teréne.

14:40 – 15:00 Diskusia

15:00 – 15:10 Prestávka

Posterová sekcia

15:10 – 16:10

J. Bouda/M. Hus/M. Omelka/O. Řebounová/J. Šneberger: Archeologický výzkum u kostela sv. Vavřince ve Vrčeni.

J. Bouda/M. Procházka: Nález poutního odznaku nedaleko Polánky u Nepomuku.

P. Drnovský: Polykací obrázky - několik poznámek k papírovým devocionálním 18. a 19. století na příkladu archeologického nálezu ze Semonice u Jaroměře.

M. Hudáková/M. Hudák: Výskum Kostola Nanebovzatia Panny Márie v Spišských Vlachoch (stará radnica).

I. Loskotová/H. Jordánková: Hrnčíři ve středověkém a raně novověkém Brně.

B. Nechvátal: Vyšehradské pověsti Popelky Biliánové (1862–1941) a Hájkova kronika.

J. Orna/V. Dudková/J. Šneberger: Předklášterní osídlení v Plasích.

K. Šimunková/J. Beljak/N. Beljak Pažinová: Konzumácia mäsa na hradoch vo vrcholnom stredoveku: prípadová štúdia priestorovej analýzy faunálnych pozostatkov areálu hradu Zvolen-Pustý hrad, Horný hrad.

16:10 – 16:30 Diskusia

Vrcholnostredoveký kord z hradu Nyaláb v Korolevo

Igor Prokhnenko¹, Vitalij Kaliničenko²

¹Uzhorodska narodna universita, Ukrajina

²Cernovicka narodna universita, Ukrajina

Hrad Nyaláb v Korolevo Vinogradivského regiónu Zakarpatskej oblasti Ukrajiny sa vyznačuje silným kultúrnym súvrstvím, zložitou stratigrafiou a veľkým množstvom materiálnej kultúry. Expedícia Užgorodskej národnej univerzity preskúmala hrad v rokoch 2007, 2011 až 2019.

Už v 70-tych rokoch 20. storočia bol v tejto oblasti miestnymi obyvateľmi ako náhodný nález objavený kord. Nález bol odovzdaný do Múzea Prírody v Kijeve. Išlo o dobre zachovanú zbraň s pomerne širokou čepeľou s trojuholníkovým ostrím v dolnej časti. Celková dĺžka kordu je 97,3 cm; dĺžka čepele – 81,3 cm; šírka čepele – 6,5 cm; dĺžka rukováti – 16 cm.

Datovanie nálezu kordu z obce Korolevo je možné do konca 15. až prvej polovice 16 storočia, čo potvrdzujú najbližšie analógie z územia Európy. Objavanie vrcholnostredovekého nálezu umožňuje pozrieť sa na vojenskú históriu Zakarpatska z iného uhľa pohľadu. Odráža to zároveň zložité procesy vo vojenstve a politických dejinách Európy.

Na prednej strane obálky – zarastajúce terasové polia nad dedinou Osturňa © Daniel Bešina

Na zadnej strane obálky – pohľad na hrad Salgó (v Maďarsku) od hradu Šomoška © Daniel Bešina

Kniha abstraktov 52. medzinárodnej konferencie archeológie stredoveku

„Človek a jeho životný priestor“, 20. – 22. 9. 2021, online

Editori: Noémi Beljak Pažinová, Zuzana Borzová

Vydavateľ: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Technická úprava: prof. PhDr. Noémi Beljak Pažinová, PhD.

Návrh a realizácia obálky: Mgr. Daniel Bešina, PhD.

Vydanie: prvé, 2021

Elektronický dokument

Rozsah: 70 strán

ISBN 978-80-558-1744-6 (online)